

Skipulagsstofnun

07.01.2026

Mál nr. 1662/2025

sent. skipulagsgatt@skipulagsgatt.is

Ferðapjónusta og frístundabyggð að Laxárbakka

Laxárbakki Resort ehf. fyrirhugar uppbyggingu á jörðinni Laxárbakka á sunnanverðu Snæfellsnesi í Eyja- og Miklaholtshreppi. Áformin eru stórtæk eins og fram kemur í kynningu á matsáætlun og því margir mikilvægir þættir sem ástæða er til að kalla eftir að verði teknir fyrir við mat áður en umhverfismatsskýrsla er gerð. Í þessu verkefni eru margir þættir sem hafa þarf í huga vegna viðkvæmni og fjölbreytileika náttúrufars á svæðinu og vill Landvernd leggja sérstaka áherslu á að allt verði rannsakað vel sem lýtur að líffræðilegri fjölbreytni svæðisins.

Markmið framkvæmda

Í þessum kafla kemur fram í matsáætlun það mat framkvæmdaðila að lítið framboð sé af ferðapjónustu í hæsta gæðaflokki á Íslandi. Landvernd hefur ekki yfirsýn á hvernig slíkt mat fer fram eða hvort það eru til einhverjir viðurkenndir gæðastaðlar í gistingu á Íslandi. Landvernd vill því kalla eftir við Skipulagsstofnun að framkvæmdaðili sýni fram á með rökum meintan skort á gæðum í gistiþjónustu hér á landi. Hvort eftirspurn er eftir gistingu á viðkomandi svæði er annað matsatriði sem þarf þá að vera sýnt að sé til staðar. Spyrja þarf um hvort liggi fyrir greining af hálfu viðkomandi sveitarfélags á þolmörkum ferðapjónustu innan svæðisins en Skipulagsstofnun hlýtur að horfa til þess í auknum mæli að kalla eftir slíku mati í ljósi stórauðinnar uppbyggingar ferðatengdra þjónustu um allt land.

Gróður og dýralíf

Skipulagssvæðið er stórt og staðhættir margbreytilegir og hátt verndargildi þar sem líffræðileg fjölbreytni er mikil. Landvernd hvetur til þess að að framkvæmdaðila verði gert að draga úr umfangi framkvæmda til þess að hlífa þeim svæðum sem viðkvæmust eru. Innan svæðis er arnaróðal og skýra þarf hvernig haga á umferð í nálægð við það þannig að falli að lögum sem um það gilda og ekki verði truflun af. Þá er mikilvægt, að mati Landverndar, að áhrif vegna vegagerðar innan skipulagssvæðisins verði rannsökuð, því nýlagning vega sem er áætluð og fram kemur á skýringarmynd 4.1. getur haft afdrifarík áhrif á vistgerðir, fuglalíf og vatnasvið. Mikilvægt er að skipulagssvæðið verði rannsakað nánar sem heildstætt vatnshlot með hliðsjón af votlendi, straumvatni í Laxá svo og strandsjó en svæðið er með hátt verndargildi á B-hluta náttúru-minjaskrár þar sem svæðið er tilnefnt m.a. vegna vistgerðar, fugla og sela og er skilgreint árósarvatnshlot Löngufjörur á vatnavefsjá (104-40-T). Sem fram kemur er hluti skipulagssvæðisins skilgreindur innan fuglasvæðis „Borgarfjörður- Mýrar- Löngufjörur“ sem hefur mikið verndargildi sem kallar á að lagt verði mat á alla þætti og um leið að framkvæmdaaðilar svari hvernig þeir hyggjast verja svæðið með tilliti til áforma og uppbyggingar vegna umferðar fólks um verndarsvæðið. Fram kemur í matsáætlun að jörðin, og áformað framkvæmdasvæði sé að miklum hluta lítt raskað votlendi sem kallar á sérstaka varúðarnálgun að mati Landverndar. Utan vistgerða á landi og fjölbreytt lífríkis er að þessu viðbættu svokallaður Stakkhamarsós, stórt sandmaðksleirusvæði sem nýtur sérstakrar verndar sem fæðuöflunarsvæði fyrir margar fuglategundir og þá sér í lagi vaðfugla.

Áskoranir vegna framkvæmda á verndarsvæði

Ef tekið er mið af mynd 5.1 verður ekki annað séð en að stærstur hluti af ágengustu framkvæmdum og starfsemi fari fram á því svæði sem mest lífríki er að finna. Uppbygging stefnir verndargildi svæðisins í hættu á framkvæmdatíma og á starfstíma. Meta þarf möguleg áhrif á lífríki svæðisins m.a. vegna vinnuvéla og umferðar fólks. Sérstök ástæða er til þess að meta það svæði sem skilgreint er sem Árósarvatnshlot, þ.e. við strandlengjuna og framan við hana og allt vatnshlotið innan við Stakkhamarsós.

Fráveitumál og viðkvæmur viðtaki

Í ljósi þess hve viðtaki er viðkvæmur telur Landvernd að ekki verði gefinn afsláttur af því að þriggja þrepa hreinsun verði sett upp og til að fyrirbyggja neikvæð áhrif á líffræðilega fjölbreytni svæðisins. Viðtaki tengist Löngufjörum þar sem er að finna grunnvatn, votlendi, straumvatn og árósarvatn. Tvær laxveiðiár tengjast svæðinu beint og óbeint, Laxá og Straumfjarðará.

Sé horft til landfræðilegra staðhátta er ljóst að sjór innan við hinn þrönga Stakkhamarsós er í mögulegri eða mikilli hættu á að verða fyrir uppsöfnun vegna ónógra vatnsskipta. Það er grundvallaratriði að vinna ítarlegt mat á viðtökum við strandlengjuna við áhættuþáttum uppsöfnunar frá sérstaklega þá fráveitu og svo vegna losunar frá badvatni, pottum og laugum innan svæðis sem innihalda klór og e.t.v. fleiri óæskileg efni. Landvernd vill ef af framkvæmdum verður, leggja til í ljósi varúðarnálgunar að öll fráveita frá starfsemi innan svæðisins verði leidd hæfilega langt út fyrir Stakkhamarsós út í hafstrauma svo ekki hljóttist mengun af.

Þyrlupallur – önnur umferð

Um leið og Landvernd minnir á gæði þessa svæðis og náttúruvernd er falin í mikilli líffræðilegri fjölbreytni vakna spurningar um hversu vel regluleg þyrluumferð og þyrlupallur eigi heima innan slíks svæðis sem er þekkt af fuglalífi. Landvernd vill að lagt verði mat á samlegð þyrluumferðar og upplifunar á því sem hér er að framan nefnt gisting í hágæðaflokki. En fyrst af öllu er þó krafa að metin verði sérstaklega áhrif þyrluflugs á fuglalíf. Hávaði frá þyrlum er mikill og efast Landvernd um að slík umferð eigi heima svo nálægt stað þar sem verndargildi er metið svo hátt.

Að lokum

Landvernd myndi helst óska þess að framkvæmdaaðilar hætti svo stórtæk áform. Ef ekki verði að draga úr þeim með hliðsjón af viðkvæmri náttúru svæðisins og treysta verður á að allar þær stofnanir sem koma að málum gefi ekki slaka á kröfum þannig að verndargildi svæðisins verði fyrir varanlegum skaða.

Með vinsemd og virðingu

Formaður Landverndar

Þorgarður María Þorbjarnardóttir